

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПІДПРИЄМСТВА МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ

Транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та виробництва в перевезеннях. Відомо, що між видами транспорту існує ринкова конкуренція, але кожний вид транспорту займає своє місце на ринку транспортних послуг.

Відповідно до Закону України “Про транспорт” міський електротранспорт визначено складовою єдиної транспортної системи України і віднесено до транспортної галузі, а згідно із загальним класифікатором “Галузі народного господарства України”, підприємства міськелектротранспорту належать до підприємств транспорту.

До складу міського електротранспорту входять підприємства міського електротранспорту, що надають транспортні послуги, об’єкти міського електричного транспорту (рухомий склад, контактні мережі, тягові підстанції, колії трамвайні та метрополітену, а також споруди, призначені для забезпечення надання транспортних послуг), системи електропостачання та зв’язку, будівлі та службові приміщення [1].

Правовий статус підприємств міського електротранспорту визначається і регулюється Законами України “Про транспорт”, “Про міський електричний транспорт”, іншими нормативними документами, що регламентують діяльність суб’єктів транспортної галузі.

Підприємства міського електротранспорту функціонують у формі комунальних унітарних підприємств.

Згідно Господарського кодексу України комунальне унітарне підприємство утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління. Орган, до сфери управління якого входить

комунальне унітарне підприємство, є представником власника – відповідної територіальної громади і виконує його функції у межах, визначених чинним законодавством [2, С.54].

Діяльність у сфері міського електричного транспорту полягає у здійсненні комплексу робіт і заходів, пов'язаних з підготовкою, організацією та наданням транспортних послуг. Поряд з основною ціллю – здійснення транспортного обслуговування населення, транспортні підприємства направляють свою діяльність і на отримання доходів (прибутків). Таким чином вони являються комерційними організаціями.

Комунальне комерційне підприємство є суб'єктом підприємницької діяльності, діє на засадах господарської автономії, комерційного розрахунку і несе відповідальність за результатами своєї діяльності усім своїм майном. Майно закріплюється за підприємством на праві повного господарського відання, обсяг повноважень якого визначається законодавчими актами України і статутом підприємства. Характерною особливістю є те, що до реєстрації таких підприємств їх статутні фонди повинні бути повністю оплачені власником. Якщо після закінчення фінансового року вартість чистих активів комунального комерційного підприємства виявиться меншою, ніж розмір статутного фонду, передбаченого статутом підприємства, реєстрація підприємства може бути скасована господарським судом [3, С.41].

Комунальне комерційне підприємство зобов'язане приймати та виконувати доведені до нього в установленому законодавством порядку державні замовлення і державні завдання, а також враховувати їх при формуванні виробничої програми, визначенні перспектив свого економічного та соціального розвитку й виборі контрагентів. Підприємство не має права безоплатно передавати належне йому майно іншим юридичним особам чи громадянам, крім випадків, передбачених законом. Комунальне комерційне підприємство має право відчужувати, віддавати в заставу майнові об'єкти, що належать до основних фондів, здавати в оренду цілісні майнові комплекси структурних одиниць та підрозділів, як правило, на конкурентних засадах, але

лише за попередньою згодою органу, до сфери управління якого воно входить.

Засновницьким документом підприємства міського електротранспорту є його статут, який затверджується відповідним органом місцевого самоврядування. Саме він конкретизує права підприємства, покладені на нього обов'язки та порядок взаємозв'язків із власниками майна – засновниками. Власник майна вправі вирішувати всі питання, пов'язані із створенням підприємства, визначенням цілей його діяльності, реорганізацією та ліквідацією, наймом керівника підприємства, здійснює контроль за використанням й зберіганням майна.

Очевидно, що місцеві особливості кожного міста і кожного підприємства визначають деякі відмінності прав, обов'язків, характеру взаємовідносин та порядку функціонування підприємств міського електротранспорту. Однак принципові положення статуту в своїй основі являються досить близькими. Перш за все статут визначає мету діяльності підприємства: організація на території міста регулярного безперебійного перевезення пасажирів і отримання доходів на основі тарифів, що встановлюються засновником. Статут передбачає досить широкий перелік видів діяльності, як безпосередньо пов'язаних із основними та другорядними функціями підприємства, так й інших, що не суперечать чинному законодавству.

Підприємство самостійно розробляє програму виробничо-господарської діяльності, визначає перспективи розвитку й виробничу структуру з врахуванням основних напрямків функціонування, право встановлювати які залишається за засновником. Підприємство міського електротранспорту веде бухгалтерську та статистичну звітність в порядку, передбаченому законодавством, надає засновнику або уповноваженому ним органу потрібну інформацію, в тому числі баланс. Воно несе відповідальність за порушення договірних, розрахункових та податкових зобов'язань у відповідності до діючого порядку. Важливим обов'язком підприємства є соціальний розвиток колективу, забезпечення умов, необхідних для організації ефективної праці, виробничого побуту та відпочинку.

Керівником підприємства міського електротранспорту є найнятий на контрактній основі засновником або уповноваженим ним органом генеральний директор чи директор, який несе відповідальність за результати діяльності підприємства, заключає від його імені господарські договори, забезпечує виконання цих договорів, планів і завдань, представляє підприємство у всіх питаннях діяльності, затверджує правила та положення, що регламентують взаємовідносини всередині підприємства. Керівник підприємства є підзвітним засновнику і несе перед ним відповідальність за економічні результати діяльності підприємства, збереження та цільове використання майна.

Більш докладно права та обов'язки підприємства міського електротранспорту, а також питання його взаємодії з органами місцевого самоврядування та іншими організаціями можуть регламентуватися окремими господарськими договорами.

Література

1. Закон України “Про міський електричний транспорт” від 29.06.2004 р. № 1914-IV.
2. Господарський кодекс України. – К.: Вид-во ред. “Закон & Бізнес”, 2003. – 194 с.
3. Зятковський І.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 356 с.